

ב' תשרי

וּלְבַתֵּר מַה כְּתִיב וְאִם לֹא תִיטִיב, אֵל תִּקְרִי וְאִם אֶלֶּא וְאִם, דְּאִיהוּ (שם מט ג) יִתֵּר שְׂאֵת וְיִתֵּר עֵז, לְפַתַּח חֲטָאת רִבִּין, מֵאֵי רִבִּין, אֶלֶּא (שמות כג ה) כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׁנֵאָה רִבִּין וְכו', דְּאִיהוּ לֹא יָכִיל לְמַסְבֵּל עַל כְּתוּבֵי חֲמוֹר דְּאִוְרֵייתָא, לֹא יָכִיל לְמַסְבֵּל עֲלֵיהּ עוֹל מְלָכוֹת בְּגִלוּתָא, וְחֲדַלְתָּ מֵעֲזוֹב לוֹ, הֲכֵא אַחֲזִי לְקִינ דְּעֵתִידִין לְמַהוּי יִשְׂרָאֵל בְּדוּחְקָא בְּגִלוּתָא, עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, דְּיִהוּן בְּחֲמוֹר מִשְׂאֵי עַל כְּתוּבֵי, מֵעוֹל הַמָּס בְּגִלוּתָא וּמְכֻבָּד הַמְּלָאכָה, וְדֵא אִיהוּ רִבִּין תַּחַת מִשְׂאֵי בְּגִלוּתָא, וּבְנֵי דְקִינ דְּהוּוּ עֵתִירִין וְתִקְיִין פְּמִלְכִים בְּתוֹקְפָא סְגִיא, וּבְגִין דֵּא אָמַר הֲלֵא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת, הֲלֵא אִם תִּיטִיב לְמַהוּי שְׂאֵת לְעַנְיֵי יִשְׂרָאֵל דְּאִינוּן כְּבִדִים בְּמִשְׂאָ כְּבִד (יְכַבְּדוּ מִמֶּנִּי), אֲנָא אֲסָבִיל לְכַרִּידָא בְּעֵלְמָא, וּמֵאֲרִידָא עֲלֵייהוּ, וְאִם לֹא, לְפַתַּח חֲטָאת רִבִּין, לְתַרְעָא דְגִיהֶנֶם אֲתַפְתַּחַת, לְנִטְלָא נִוְקָמָא מִנְדָּ וּמְבָרָדָּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִידָא בְּרִי לְעֵתִיק יוֹמִין, דְּהֵא רִיחַ קְדִישָׁא אֲתַעַר לְגַבְדָּ, לְגַלְאָה הֲכֵא חֲדוּשִׁים דְּלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעוּ עַד הַשְּׁתָא, אָמַר וְדֵאֵי דֵּא אִיהוּ (בראשית ד י) קוֹל דְּמֵי אַחֲרִידָא צוּעְקִים אֵלֵי, אִינוּן דְּמִים דְּיִשְׂרָאֵל, דְּעֵתִידִין לְמַגְזֵל לוֹן בְּנֵי דְקִינ עָרַב רַב רְשִׁיעֵינָא חֲרִיבָא בְּגִלוּתָא, וְדֵא אִיהוּ (שם ו ג) כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ חֲמָס מִפְּנֵיהֶם, וְדֵא הוּא קְטוּלָא דְקִינ לְהַבֵּל דְּעָנִי חָשׁוּב כַּמַּת.

וַיְהִי (דף קיג ע"ב) מִקֵּץ יָמִים וְגוֹמֵר, פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר מֵאֵי מִקֵּץ יָמִים, אֶלֶּא מַהְהוּא אַתֵּר דְּעֵתִיד לְמִימֵר בִּיהַ (שם ו ג) קִיץ כָּל בְּשָׂר בָּא לְפָנַי, (איוב כח ג) קִיץ שָׁם לַחֲשֹׁךְ, וְתַרְגֵּם יוֹנְתָן בֶּן עֻזִּיאֵל קִיץ כָּל בְּשָׂר, חֲבִילוֹ דְכָל בְּשָׂרָא, מְלָאכֵי חַבְלָה, הֲכֵא דְעֵתִידִין לְמִיפַק מִנְיָה מְחַבְלִים כְּרָמִים, דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּאֲתַמֵּר בְּהוּן (ישעיה ה ז) כִּי כָרַם יְהוָה צִבְאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּגִין כִּי וְאֵל קִיץ וְאֵל מְנַחְתּוֹ לֹא שָׁעָה, וְחֲמָא דְעֵתִידִין לְמִיפַק מִהַבֵּל כַּמַּת צְדִיקָיָא, בְּגִין דֵּא וַיִּשְׁעַ יְהוָה אֵל הַבֵּל וְאֵל מְנַחְתּוֹ.

וְהֵא בְּשַׁעְתָּא דְּאֲתִילִיד קִינ אֲתַמֵּר בִּיהַ קְנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה, וְלֹא הָוָה הָכֵי, מִשּׁוּם דְּלֹא אֲתַבְסָמַת, וְחֻוּיָא תִקְיָא אֲטִיל בַּה זִוְתָמָא דְּדִינָא קְשִׁיא, וּבְגִין דֵּא לֹא הָוָה אֲתַבְסָמַת, וְכַד קִינ מְסַטְרָא דְנוֹקְבָא נָפַק תִּקְיָא קְשִׁיא בְּדִינוּי, בִּינּוּן דְנָפַק דֵּא אֲתַחְלָשַׁת אִיהַ וְאֲתַבְסָמַת, בְּתַר דֵּא וְאֲפִיקַת אַחְרָא בְּסִימָא יְתִיר, וְסָלִיק קְדַמָּאָה דְהָוָה תִּקְיָא קְשִׁיא עַל אַחְרָא, דְּהֵא כָּל דִּינִין אֲתַעַרוּ עִמֵּיהַ.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב (בראשית ד ח) וַיְהִי בְהֵיוֹתָם בְּשָׂדָה, בְּשָׂדָה דְּאֲשַׁתְּמוּדְע לְעִילָא, בְּשָׂדָה דְּאֲקָרִי שְׂדֵה שָׁל תַּפּוּחִים, וְנִצַּח תָּאֵי דִינָא לְאַחֲזֵי מִשּׁוּם דְּהָוָה קְשִׁיא מִנְיָה, וְאֲכַפְיָהּ

ואטמריה תחותי, עד דאתער בהאי קודשא בריה הוא, ואעבריה מקמיה ושקעיה
בנוקבא דתהומא רבא, וכליל לאחוי בשקועא דימא רבא דמבסם דמעין עלאין.

ומנהון נחתין נשמתין לעלמא, אינש פפום ארחיה, ואף על גב דטמירין אינון,
מתפשטין דא ברא ואעבדו חד גופא, ומחאי גופא נחתין נשמתהון דרשיעיא תקיפי
רוחא, מתרויהון סלקא דעתך פחדא, לא אלא חד לסטרוי וחד לסטרוי, ופאין אינון
צדיקיא, דמשלפי נשמתהון מחאי גופא קדישא דאקרי אדם הכליל פלא, אחר
דכתרין ועטרין קדישין (דף ק"ד ע"א) מתחברין תמן בצורה דאתכלא.

(נ"א) ויהי מקץ ימים ויבא קין מאי מקץ ימים אלא מההוא דעתיד לאתמר ביה
קין כל בשר בא לפני, ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ועוד מקץ ימים ולא
אמר מראש ימים, אלא משיוורין דיליה ולא משפירו, כבר נש דאתי מספנא לתרעיה
ובומנא דאיהו תאיב למיכל, בגין דלא למיהב ליה משפירו דמאכל, לא בעי למיהב
ליה מדי פתר דאכיל שפירו דכלא, פנייה ההוא דאיהו בסופא ויהיב למספנא דא
דאתיאש מניה, אמר ליה קודשא בריה הוא לכלבא תרמון ליה, ובגין דא ואל קין ואל
מנחתו לא שעה, אבל הבל לא אקריב אלא משפירו דכלא דא הוא דכתב והבל
הביא גם הוא מבכורות צאנו.

ומחלביהן לא קריב לגביה שיוורין, ובגין דא וישע יהו"ה אל הבל ואל מנחתו ואל
קין ואל מנחתו לא שעה, ויאמר יהו"ה לקין למה תרה לך ולמה נפל פניך, הלא אם
תטיב שאת, אמר ליה אם אנת תטיב עובדך, שאת יסתלק קרבנדך, ואם לא תטיב
עובדך לפתח חטאת רביץ דיתפרע מינדך, אתמר הכא רובץ ובאתר אחרא פתיב פי
תראה חמור שנאך רובץ פחת משאו וכו' לא תראה את חמור אחיך דא קין דאיהו
רביץ מפובד עונוי, ואי לא בעי לאהדרא בתיובתא, וחדלת מעזוב לו דלא עביד
עובדוי דאחוד, ואי הדר בתיובתא עזוב מעזוב עמו, מה עבד הבל, קם עליה ואפליה
לארעא ולבתר קם קין וקטליה דכן פתיב ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו, ובגין דא
אמר בן סירא טב לביש לא תעביד ובישא לא מטי לך.

ויאמר יהו"ה לקין אי הבל אחיך וכו' (בראשית ד ט), אמר רבי שמעון וכי לא הוה ידע
קודשא בריה הוא אן הוה הבל דשאיל ליה, והא לא אתפסי מניה מלה, פמה דאת
אמר (ירמיה כג כד) אם יפתר איש במסתרים וכו', אלא ווי לון לבני נשא טפשאי אטימין
לפא סתימי עינא, דעלייהו אתמר (תהלים קטו ה) עינים להם ולא יראו בנהורא דאורייתא,
אלין אינון בעירן דלא מסתפלין ולא ידעין אלא בתבנא דאורייתא, דאיהי קליפה

מְלַבֵּר וּמוֹיֵז דִּילָהּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן מוֹיֵז וְתַבְנִן פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂה, דְּחַפְיָמִין דְּאוּרֵי־תָא מְאֵרִי דְרִזִין זְרַקִין תַּבְנָא וּמוֹיֵז דִּלְבָר, וְאִכְלִין חֲטָה דְּאוּרֵי־תָא דְּאִיהִי מְלַגְנָא, כ"ב אֲתוּזִין דְּאוּרֵי־תָא דְּסֻלְקִין לְחוּשְׁבִין חֲטָה.

תָּא חַזִי אֲלִין בְּעִירָן חֲשְׁבִין דְּשִׂאֵיל לִיהַּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא א"י הֶבֶל אַחִיךָ בְּמֵאן דְּלֹא יָדַע אֵן הוּא, אֲלֵא א"י אִיהוּ דְּאִסְתַּלַּק מִן אַדְנִי, דְּאִיהוּ א' אִיהִי א' אִימָא עֲלָאָה אָנְכִי, י' יְהוּ"ה דְּסֻלְקִי עֲמִיהָ לְמַדְרִן לְקִזִין, בְּגִין דָּא פִּד אִסְתַּלַּק א"י מִן אַדְנִי אִשְׁתַּתָּר ד"ן, וּבְגִין דָּא א"י הֶבֶל אַחִיךָ, (בראשית ד ג) וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הַשׁוֹמֵר אַחִי אָנְכִי, לֹא יָדַעְנָא דְשְׁכִינְתָא דְּאִיהִי אָנְכִי, עֲמִיהָ תַמּוֹן, א"י דְּאִסְתַּלַּק אִימָא וּבָרָא לְגַבִּי חֲכָמָה לְמִיטַל נּוֹקְמָא מִינֵיהּ, וַאֲמַאי לְגַבִּי חֲכָמָה, בְּגִין דְּאִיהוּ אָדָם עֲלָאָה דְּאִתְבָּרִי אָדָם תַּתְּאָה בְּדִיּוֹקְנֵיהּ.

וַיֹּאמֶר קוּל דְּמִי אַחִיךָ צוּעֻקִים אֲלִי, מֵאִי דְּמִי, דָּם מְבַעֵי לִיהַּ, אֲלֵא מֵאִי דְּמִי ד"ן פְּחֲשְׁבִין דְּמִי", וְדָא אִיהוּ (שם טו יד) דָּן אָנְכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצֵאוּ בְּרַכּוּשׁ גְּדוֹל. וְעוּד מֵאִי קוּל דְּמִי, קוּל דָּם מְבַעֵי לִיהַּ, אֲלֵא תַרְגָּם אָנְקְלוֹס, קַל זְרַעִין דְּעֵתִידִין לְמִיפְק מִן אַחוּדָה, אִינוּן שְׁתִּין רַבּוּא דְּעֵתִידִין לְמִיפְק מִהֶבֶל, בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּשִׁגְמָה זַה הֶבֶל, פְּלַחוּ צְוּוּחִין מִן אַרְעָא, הָבָא רְמִיז עֲנִי הַדִּין וְעוֹנוֹת (דף קיד ע"ב) הַדִּין וְחַמָּס וְשׁוּד וְשִׁבְר דְּעֵתִידִין בְּנֻי דְּקִין לְמַעַבְד לְבְנוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא אִיהוּ קוּל דְּמִי אַחִיךָ, אַחִיךָ אִתְקַרֵי מְסֻטְרָא דְּאִינוּן דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות לב כז) הֲרַגוּ אִישׁ אֶת אַחִיו.

(נ"א) וַיֹּאמֶר יְהו"ה אֵל קִזִין אִי הֶבֶל אַחִיךָ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְכִי לֹא הָוָה יָדַע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִי הֶבֶל דְּהָוָה שִׂאֵיל אִי הֶבֶל אַחִיךָ, וְכִי אִיהוּ לֹא הָוָה יָדַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִית מְלָה דִּיתְפָּסִי מִנֵּיהּ אֲפִילוּ מִחֲשָׁבָה דְּלִבָּא פִּל שְׁכִין מְלָה דְּעֲלָמָא, דְּאָמַר לֹא יָדַעְתִּי הַשׁוֹמֵר אַחִי אָנְכִי, אֲלֵא ווי לֹזן לְטַפְּשִׁין אֲטִימִין דְּלִבָּא וְעֵינִין לֹזן וְלֹא מְסֻתְפְּלִין אֲלֵא בְּתַבְנִן לְמִיבֵל מִנֵּיהּ כְּבַעִירָן, דְּחַפְיָמִין דִּידַעִין בְּחֲטָה דְּאוּרֵי־תָא דְּאִיהִי שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֲתוּזִין פְּחֲשְׁבִין חֲטָה, אֲלִין זְרַקִין תַּבְנָא מְדְּאוּרֵי־תָא וְאִכְלִין חֲטָה דְּאוּרֵי־תָא מְלַגְנָא, תּוּ אַחֲזִי לְכוּן רִזִין טְמִירִין בְּהַאי קְרָא בְּזִמְנָא דְּקִטְל קִזִין לְהֶבֶל, סֻלְקִי א"י מִן אַדְנִי וְאִשְׁתַּתָּר ד"ן, א' אִיהוּ אָנְכִי אִימָא עֲלָאָה, י' יְהוּ"ה דִּיּוּדִין אָבָא, דְּסֻלְקִין לְמַתְבַּע דִּינָא עַל בְּנֵי־הוּ דְּאִיהוּ הֶבֶל וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִי הֶבֶל אַחִיךָ.

בְּהַהוּא זְמַנָּא אָמַר אִיהוּ לֹא יָדַעְתִּי הַשׁוֹמֵר אַחִי אָנְכִי, חָמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלֹא אִדְפִיר י', אֲלֵא א' דְּאִיהוּ אָנְכִי, אָמַר לִיהַּ קוּל דְּמִי אַחִיךָ צוּעֻקִים אֲלִי, דָּם אַחִיךָ מְבַעֵי לִיהַּ, מֵאִי דְּמִי, אֲלֵא דָּא דָּם י', וְעוּד דְּמִי אִיהוּ ד"ן פְּחֲשְׁבִין דְּאִשְׁתַּתָּר מִן אַדְנִי, וְכִלְא

קְשׁוּט, דְתַלְת שְׁמֵהֶן כְּלִילָן בְּהֵוּא שְׁמָא, אָבָא וְאִמָּא וּבְרָתָא, דְאֶנּוּן יְהו"ה אַהִי"ה אַדְנִי, בְּגִין דְהֶבֶל הָוָה דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם דְלֵעִילָא דְאִיהוּ עֲמוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וְאִיהוּ קוּל דְאֶתְמַר בֵּיהּ קוּל דְמִי אַחִיה, וְאִית רְזָא אַחְרָא, קוּל דְמִי, קוּל דָּם מְבַעֵי לֵיה, אֲלָא תַרְגָּם אֲנַקְלוּם קָל דָּם זְרַעִין דְעֵתִידִין לְמִיפְק מִן אַחִיה, וְאֶנּוּן שְׁתִּין רַבּוּא.

בְּהֵוּא זְמַנָּא דְחָמָא דְחוּבָא דָּא בְּאַתְר עֲלָאָה הָוָה תַּלְיָא, הִרְהִר בְּתִיּוּבְתָא וְאָמַר גְּדוּל עוֹנֵי מְנַשׂוּא, הֵן גְּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנִיךָ אֶסְתַּר וְהִיִּיתִי נֶעַ וְנָד בְּאַרְצֵי וכו', הָכָא אַתְרַמִּיז גְּלַגּוּלָא דְרַשִׁיעֵי אֶתְמַר בְּהוֹן וּבְכֵן רְאִיתִי רַשְׁעִים קְבָרִים וּבָאוּ וכו', וְדָא אִיהוּ הֵן גְּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם דָּא גְּלַגּוּלָא קְדַמָּאָה, וְהִיִּיתִי נֶעַ דָּא גְּלַגּוּלָא תַנְיִנָּא, וְנָד דָּא גְּלַגּוּלָא תַלְיָתָאָה, דָּא אִיהוּ רְזָא עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אִם תֵּב בְּתִיּוּבְתָא בְּתַלְת גְּלַגּוּלִין שְׁפִיר, וְאִם לָא, כְּתִיב בֵּיה וְעַל אַרְבַּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, לֹא אֶחְדָּר לֵיה בְּגוּפָא אַחְרָא, אֲלָא יָד לְיָד לֹא יִנְקָה רַע וְהָכִי אֲזִיל נֶעַ וְנָד עַד שְׁתִּין רַבּוּא, וְלְכָל חַד כְּפוּם חִילִיה, דְהֵוּא דְקַטִּיל הָכִי נְטִיל קוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא נּוֹקְמָא מִנֵּיה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִם כֵּן אֲשַׁתְּמוּדַע דְכָל עָאקוּ דָּא יְהֵא בְּגִלוּתָא בְּתַרְעָה, אֲמַאי אֶתְמַר (בראשית ד ב) כְּנִיתִי אִישׁ אֶת יְהו"ה, אִי תִימָא בְּגִין קְנִי דְנַפְיָךָ מִנֵּיה זְרַעָא מֵעִלָּא, בְּתַר דִּיתְכַפֵּישׁ אִיהוּ יִתְעָרוּן בְּנוֹי דְקִין לְחַרְבָּא עֲלֵמָא, וּמִנֵּיהוּ קוּל דְמִי אַחִיה עוֹעֲקִים, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (תהלים יג ו) מִשׁוֹד עֲנִיִּים מֵאֲנַקְת אֲבִיוֹנִים וכו'.

אָמַר לֵיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִי, קִין מִסְטָרָא דְאִילָנָא דְטוֹב וְרַע הָוָה, וְאֶתְפַּשְׁטוּתָא דְטוֹב הָוָה בְּגִלְגּוּלָא עַד קְנִי חוֹתֵן מִשָּׁה, מִתְּמָן וְאִילָף אֶתְפַּשְׁטוּתָא דְרַע, וּבְגִין דְאֶחְזִי לֵיה קוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא מַה דְעֵתִידִין לְמַעַבְד בְּנוֹי לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דְרָא וְדָרָא, דְכָלָא אֶחְזִי לֵיה, אָמַר גְּדוּל עוֹנֵי מְנַשׂוּא, וּמִנָּא לֵן דְאֶחְזִי לֵיה גְּלַגּוּלָא דִילֵיה בְּכָל דְרָא וְדָרָא, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ד יד) הֵן גְּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנִיךָ אֶסְתַּר וְהִיִּיתִי נֶעַ וְנָד בְּאַרְצֵי, נֶעַ וְנָד וְדָא, הָכָא רַמִּיז גְּלַגּוּלָא דִילֵיה וּבְנוֹי, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (קהלת ח י) וּבְכֵן רְאִיתִי רַשְׁעִים קְבָרִים וּבָאוּ, וְהָא אוּקִימָנָא לֹון (דברים ז י) וּמִשְׁלָם לְשִׁנְאִיו וכו', הֵן גְּרַשְׁתָּ אוֹתִי דָּא גְּלַגּוּלָא קְדַמָּאָה, הַיּוֹם כְּתֵוּבָא דְאֶתְמַר בֵּיה (תהלים צה ז) הַיּוֹם אִם בְּקוּלוֹ תִשְׁמַעוּ, וְהִיִּיתִי נֶעַ וְנָד תִּרְיִן גְּלַגּוּלִין אַחְרַנִּין, אֶסְתַּר הָכָא רַמִּיז (דברים לב ט) וַיֹּאמֶר אֶסְתַּרְהָ פְּנֵי מַהֶם וכו', (איוב לג כט) וְהֵן כָּל אֱלֹהִים יִפְעַל א"ל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עַם גְּבַר, וְעַלֵּיהוּ אֶתְמַר (עמוס ב ו) עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל אַרְבַּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, דְלָא אֶחְדָּר לֹון בְּגוּפָא רַבִּיעָאָה, וְלֹא בְּפוּרְקָנָא רַבִּיעָאָה, אֲלָא אֶתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל (דברים לב יב)

יהו"ה בְּדַד יִנְחֵנוּ וְאִין עִמּוֹ אֵל נֶכֶד, בְּגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מְאָרִי מִתְּנִיתִין אִין מְקַבְּלִים גְּרִים לִימֹת הַמְּשִׁיחַ.

ועוד (ד' קטו ע"א) אֵי הָבֵל אַחִידָה, תָּא חַוֵּי תִרִין אַתְּוֹן אֵלִין שְׂמַעְנָא דְלֵאתֵר עֲלָאָה הוּוּ סְלָקִין, א"י, א' אֲמוֹן מְפָלָא וּמְכָסָה, י' מַחְשָׁבָה, דְּבַהֲאֵי אַתֵּר תָּאבּוּ אָדָם וְהָבֵל, וְאִתְמַר דְּאִינוּן א' פְּתֵר עֲלִיזֵן, י' מַחְשָׁבָה, לְעִילָא לְעִילָא אֶסְתַּלַּק הָאֵי חוֹבָה, אָמַר לִיהֵ רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבָא, וְהָא פְּמָה מַחְשָׁבוֹת אִינוּן, שְׂכִינְתָא אֶתְקָרִי מַחְשָׁבָה, וְאִיהֵ י' מִן אַדְנִי, וְחֲכָמָה מַחְשָׁבָה, וְכֵתֵר דְּאִיהֵ א' מִן אַדְנִי מַחְשָׁבָה, וְכָמָה מַחְשָׁבִין אִינוּן דָּא לְעִילָא מִן דָּא, וְדָא עַל גַּב דָּא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (קהלת ה' ז) פִּי גִבְהָ מֵעַל גִּבְהָ שְׁמֵר וּגְבַהִים עֲלֵיהֶם, וְלְעִילָא מְפָלָהוּ מַחְשָׁבָה סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, עֲלָאָה עַל כָּל עֲלָאִין, דְּלִית מַחְשָׁבָה אַחְרָא לְעִילָא מִנֵּיהּ, וְכָמָה מַחְשָׁבִין אִינוּן לְבוּשִׁין דָּא לְדָא, וְאִיהוּ אֲשַׁתְּמוּדַע דְּלָא חָאב אֶלָּא בְּמַחְשָׁבָה דְּאִיהֵ לְבוּשָׂא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית ג' י) וְאִירָא פִי עִירוֹם אֲנֹכִי וְאֶחָבָא, אֶתְמַר בְּאָדָם וְאֶחָבָא וְאֶתְמַר בְּמִשָּׁה (שמות ג' ו) וַיִּסְתֵּר מִשָּׁה פָּנָיו.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּרִי, בּוּדְאֵי בְּכָלָא חָאב אָדָם, בְּמַחְשָׁבָה דְּאִיהֵ לְבוּשָׂא, וּבְמַחְשָׁבָה דְּאִיהֵ מְלָגָאוּ, וּבְגִין דָּא אָמַר לְמִשָּׁה בְּזִמְנָא דְאָמַר (שמות לג יח) הֲרֵאֲנִי נָא אֶת כְּבֹדְךָ, אָמַר, פִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי, דָּאִם זָכָה שְׂרֵאֲנִי, וְחִי לְעוֹלָם, וּבְגִין דָּא אָמַר לִיהֵ לֹא (שמות לג כ) תּוֹכַל לְרְאוֹת אֶת פָּנָי, וְלֹא אִינוּן פָּנִים הֵכָא אֶלָּא פָּנִים דְּלֹא נִרְאִין, בְּאַתֵּר דְּאֲשַׁתְּמוּדַע עֲלֵת הָעֲלוֹת, וּבְאַתֵּר דְּאֶתְגַּלְיָא, וְחוּבָא דְאָדָם גְּרִים דְּלֹא יָכִיל מִשָּׁה לְאֶסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, כָּל שְׂכֵן אַחְרָא, דְּעֲלֵת הָעֲלוֹת אֶסְתַּלַּק מִמַּחְשָׁבָה דְּחָאב בְּהָ אָדָם, וּבְגִין דָּא עִין לֹא תִשׁוּרְהוּ, וּמַחְשָׁבָה לֹא תְכִילְהוּ, לָא יָכִיל לְאַשְׁגָּא לִיהֵ, דְּאִיהוּ חֵי חַיִּים, וּבְאַתֵּר דְּאִיהוּ שְׂרֵא לִית מִיְתָה תַמּוֹן, וּמַחְשָׁבָה דְאֶסְתַּלַּק מִנֵּיהּ, בּוּדְאֵי אִיהוּ חֲכָמָה לְבוּשָׂא לְחֲכָמָה סְתִימָאָה, בּוּדְאֵי בְּהָ חָאב אָדָם, וּבְגִין דָּא אֶתְמַר בֵּיהּ (בראשית ג' ו) וַיִּסְתֵּר מִשָּׁה פָּנָיו אֲנֹכִי וְאֶחָבָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא מַהֲכָא מִשְׁמַע דְּלָא חָאב בְּמַחְשָׁבָה עֲלָאָה אֶלָּא בְּהֵיא דְּאִיהֵ לְבוּשָׂא מִנֵּיהּ, וְאֲשַׁתְּאֵר אִיהוּ (ד' קטו ע"ב) בְּהֵיא דְּאִיהֵ מְלָגָאוּ, בְּמוֹחָא בְּלָא קַרְקַפְתָּא, וּבְגִין דָּא וְאִירָא, דְּאִזְדַּעֵזַע מַהֲהֵיא דְּלָגוּ מִן מַחְשָׁבָה סְתִימָא דְּאִיהוּ עֲלֵת הָעֲלוֹת, אָמַר לִיהֵ רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּרִי, בְּמַחְשָׁבָה דְּאִיהוּ מוֹחָא אוּף הַכִּי חָב דְּזִרְעָא מִתַּמּוֹן נְפִיק, דְּאִיהוּ נְבִיעוּ דְּאִלְגָּא דְּחֵי דְּאִיהוּ אוּר קַדְמוֹן וְאוּר עַח וְאוּר מְצוּחָצַח, תְּלַת טַפִּין דְּאֶתְרַמִּיזוּ בִּי עֲלָאָה, קוּצָא דְּלְעִילָא וְקוּצָא דְּלִתְתָּא וְגִיזוּ בְּאַמְצְעִיתָא, וְעַרְבַת תַּמּוֹן חֲשָׁד דְּאֶפְסִיק בֵּין עֲלֵת הָעֲלוֹת לְמוֹחָא סְתִימָא, וּבְגִין דָּא (שמות לג כ) פִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי עַד

דההוא חשד אתעבר מתמן, ודא איהו רזא (ישעיה נט כ) כי אם עונותיכם היו מבדלים
בינכם ובין אלהיכם, ובגין ההוא חשד, לית מחשבה יכילא לאשגא תמן, כל שפן
עין, עד דאתעבר מתמן ההוא חשד, ובגוונא דיליה לתתא אית עננא חשוכא דאתמר
בה (איכה ג מד) סבתה בענן לך וכו'.

אודעזע רבי אלעזר וכלהו חבריא ואודעזעו סבין מארי דמתיבתא, אמר רבי אלעזר
עד פצן לא ידענא דחובא דאדם הכי הוה עלאה, דמטא לאתר עלאה דכל עלאין,
אמר, אבא, הב לי רשוי למשאל אף על גב דלא אתייהיב רשוי לכל פר נש למשאל כל
שפן למנדע, אמר ליה אימא ברי דהא רעוא אשתתב ורשותא אתייהיב לגלאה כל
מה דיכילנא למנדע, אמר ליה, אבא, אשתמודע בגין ההוא חשד דאפסיק בין עלת
העלות למחשבה סתימא, העלת על כל העלות לא אשתתב בשום מחשבה סתימא
כל שפן גליא, ולא בשום אור גניזי וטמיר וקדמון וצח ומצוהצח, אמר ודאי הכי הוא
דאם אלין נהורין ומחשבין הוו מניה לא הוה יכיל חשד לאפרשא, אבל עלת על כל
העלות איהו על כל נהורין גניזין וסתימין פנשמטא בגופא, ואור קדמון אף על גב
דאיהו סתים וגניזי ואיהו קדמון לכל ספירן ולכל אתון ונקודי וטעמי, הכי איהו לגבי
עלת על כל העלות, פגופא לגבי נשמטא, דבעלת העלות לית ביה גוון ולא צורה ולא
דיוקנא ולא שותפו, ובאתר דעין לא שליט מאן יכיל למעבד דמיון.

בתר דהרהר תשובה אדם לתתא, דדרא לבושא לגבי מוחא דאיהו אבא קרקפתא
דתפלי, ואתחבר מוחא דאיהי חכמה באימא, מיך (בראשית ג כא) ויעש יהו"ה אלהים
לאדם ולאשתו פתנות עור וילבישם, ואינון תפלין דאינון מעור, ביהווא זמנא קמת
תשובה דאיהי אימא קרקפתא דתפלי עם אדם לאגנא עליה ולבסיא עליה דהוה
ערום, פגוונא דאיהו פסי על מוחא עלאה, וברי, כל מאן דאנח תפלין פאלו פסי על
מוחא עלאה, ובגין דא שכנתא עלאה לא זזה מניה, ורזא דמלה (תהלים קל ז) אם עונות
תשמר י"ה אדני מי יעמוד, מ"י יעמוד ודאי דאיהי אימא עלאה תשובה הא קמת
באדם עלאה, ושכנתא דאיהי תפלה של יד באדם תתאה, שכנתא עלאה נחתת עם
אדם, ושכנתא תתאה עם הבל, ועם כל (דא) מארי דדכיו דקא אתיין מנייהו, ובגין
דא (רות א יט) ותלכנה שתיהן.

מיך דתאבו ישראל בעובדא דעגלא מה פתיב (ישעיה ג ב) ובפשעיקם שלחה אמכם
דאתמר בה (משלי ב ג) כי אם לבניה תקרא, אשתלחת (נ"א ואסתלקת) מנייהו ותתם מעל
הארץ, דלא נחתת עלייהו אלא (ד' טז ע"א) בשפתות וימין טבין, ואשתארת שכנתא

תתא יחידא לתתא, ושכינתא עלאה יחידא לעילא, והא אוקמוה איכה ישבה
 בדה, ובקדמיתא לא הות שכינתא עלאה וזה מנייהו פגוונא דשכינתא תתאה, ופאין
 אינון מארי דתיובתא דנחתי לה עליהו בכל יומא ושעתא ורגעא ולא זזת מנייהו
 בכל אתר, דעליהו אתמר (שם ו כב) בהתהלכה תנחה אותך וכו' ולא אית לה עליהו
 יומא ידיע פגוונא דאחרנין דלא נחתת עליהו אלא בשבתות ויומין טובין, אבל מארי
 תיובתא לא זזת מנייהו לעלם.

ובגין דא ברי, א"י הבל אחיה, אי יכלינן למימר א' י' מן אהי"ה אימא עלאה, ואשתארו
 ה' ה', ואתמר עליהו ותלכנה שתייהן, הכא חאב הבל, אדם חב פי"ו מן יהו"ה ואסתלק
 י"ו ואתעביד ו' י', אמר רבי אלעזר והא י' ו', אינון, י' לעילא ו' לתתא, מאי ו' י', אמר
 ברי הכי איהו ודאי, דחובה דא איהו לעילא באת א דאסתלקת במחשבה דאיהי
 י' עלאה דתמן עלת העלות, ואשתאר ו' י' פגוונא דא, ועל י' עלאה אתמר (תהלים
 צא יד) כי ידע שמי, שם י', יקראני ואענהו, זכאה איהו מאן דנחית ליה במחשבתיה
 לאתריה, דהאי מחשבה עלה אתמר (ויקרא ז לז) זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת
 ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים.

ואמאי אתמר באת י' כי ידע שמי, אלא, כמה דלית באת י' שותפו דאת אחרא, הכי
 לית ביה שותפו דאיהו אחר ואין שני לו, אחר בלא חשבון, הוא ברא בלא ולית בורא
 עליה, וכי אית דיכיל למברי אפילו ותוש זעיר אלא הוא, אלא, מים אית לון חילא
 למברי אילנין ועשבין, ואינון אתבריאו, אבל בורא עלמין ברא ולית עליה מאן דברא
 ליה ולחבימא ברמיזא דבאתר דא לית לגלאה יתיה.

אמר רבי אלעזר מהכא משמע דאית בורא בשותפו דאתוון, פגון ב' מן בראשית
 דאיהי אימא, ר' מן ראשית דאיהי חכמה, ו' מן בורא דאיהו עמודא דאמצעיתא, א'
 מן בראשית דאיהו פתח, שי"ת, שית ספירן, הא בלהו עשר, אם חסר חד לא אשתלים
 בריאה, אבל עלת על כל העלות איהו ברא בלא בלא שותפו כלל.

אמר רבי אלעזר וכי הא שמענא, דבעשר ספירן לא אתמר תמן אלא אצילות ולא
 בריאה, אמר רבי שמעון ומאן אמר דאית בהון בריאה אלא בלהו עשר בשותפו דא
 עם דא עבדין בריאה בעלמא, ואנא אימא דאם הוה חסר חד מן מנינא לא אשתלים
 תהיא בריאה, אבל עלת על כל העלות איהו בורא בלא שותפו אחרא דאיהו חד
 בלא שותפא כלל לא לעילא ולא לתתא ולא באמצעיתא ולא מפל סטרא כלל, אמר
 ודאי פען אתגליא מה דלא אתמסר לגלאה אפילו מלבא לפומא, ורוזא דא צריד

לְאַתְּפִסְיָא מְפָל בְּר נִשׁ, דְּלָאוּ כָּל מוֹחָא יְכִיל לְמַסְבֵּל הָאִי, אֶלְא אֵלִין דִּידְעִין בְּרִיזִין,
אֵלִין דִּחְכְּמָתָא דְּלֵהוֹן סְלִיק עַל כָּל נְבִיאֵיָא וְחַכְמֵיָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבְא, הָא אֲתַגְלִיָּא א' בְּרִזָּא עֲלָאָה כַּד אֲסַתְלַק עֲלֵת הָעֲלוֹת בְּאֵת י'
וְאֲשַׁתָּאָר וִי אֶלְא מְאִי אוֹי, אָמַר לִיה (א' עֲלָאָה) (נ"א אֵית א') לְעֵילָא מִן א', דְּאֵית א' מְאֲתָוִין
רְבִרְבִין, וְאֵית א' מְאֲתָוִין זִוְטָרִין, וְאֵית א' מְאֲתָוִין בִּינוּגִיִּים, אֵינִין אָדָם דְּבִרְיָאָה אָדָם
דִּיִּצְרָה אָדָם דְּעֵשְׂיָה, וְעֵלְיָהוּ אֲתַמַּר (קהלת ה ז) כִּי גְבוּהָ מַעַל גְּבוּהָ שׁוֹמֵר, וְאֵית תְּלַת
עֲלָאִין עֲלֵיָהוּ בְּאַרְחָ אֲצִילוֹת, וְעֵלְיָהֶם אֲתַמַּר וְגְבוּהִים עֲלֵיהֶם.

וְאֵינִין דְּבִרְיָאָה אֵינִין לְבוּשִׁין לְאֵינִין דְּאֲצִילוֹת, וְהָאִי אֵיהוּ אוֹר לְבוּשׁ עֲלִיוֹן, וְאֵינִין
עֶשֶׂר מִתְלַבְּשִׁין בְּעֶשֶׂר, וְאֵלִין דְּאֲצִילוֹת אָמְרוּ לְאֵינִין דְּבִרְיָאָה דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן, (בראשית
א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, כָּל סְפִירָה יְהִיב בֵּיה חוּלְקִיָּה מְלָגָאוּ וּמְלָבָר, וְאִם
חֶסֶד חַד מַעֲשֶׂר סְפִירָן דְּלָא הָוָה יְהִיב בֵּיה חוּלְקִיָּה לָא הָוָה אֲשַׁתְּלִים בְּנִינָא דְּאָדָם,
וּבְזִמְנָא דְּחַב אָדָם כָּל סְפִירָה וְסְפִירָה נְטִיל חוּלְקִיָּה מִנִּיה וְאֲשַׁתָּאָר אֵין, וְרִזָּא דְּמִלָּה
(קהלת ג יט) וּמִוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אֵין, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מְאִירֵי מִתְנִיתִין (תהלים מט יג)
וְאָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין נְמִשֵּׁל כְּבְהֵמוֹת נְדָמוּ, אָדָם דְּהָוָה לֶן בִּיקָר דְּלֵעֵילָא וְלָא נְטִיר לִיה,
נְמִשֵּׁל כְּבְהֵמוֹת דְּמוֹת דִּילִיה, דְּאֵינִין חִיוֹת הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל עֲלֵת הָעֲלוֹת כַּד בְּרָא לִיה
כְּמָה דְּאֵת אָמַר (נ"א הָדָא הוּא דְּכְתִיב) (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֵת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, אֵיהוּ
נְטִיל כְּלָא מִינִיה, וְיְהִיב בֵּיה כְּלָא שׁוֹתְפִין דְּאֲחָרָא, דְּאַבְא וְאִמָּא עֲבָדוּ לִיה בְּעִינֵיָהוּ
(ד' קט"ז ע"ב) בְּתֵרִין צִינְרִין, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (בראשית ב ד) וַיִּצְרָ יְהוָה אֱלֹהִים וַיִּצְרָ
בְּתֵרִין צִינְרִין, צִינְרָא דְּאַבְא דְּאֵיהוּ יְהוָה, וְצִינְרָא דְּאֱלֹהִים דְּאֵיהוּ אִמָּא, וְדָא אֵיהוּ
וַיִּצְרָ יְהוָה אֱלֹהִים, וְלָבְתָר עֲבָד לִיה מְאֵנָא הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שם) עֶפֶר מִן הָאָדָמָה,
מִן הָאָדָמָה לָא כְּתִיב, אֶלְא עֶפֶר מִן הָאָדָמָה, וְדָא שְׂכִינְתָּא תַּתְּאָה דְּאֲתַמַּר בָּהּ (איוב לד
טו) וְאָדָם עַל עֶפֶר יָשׁוּב דְּאֵיהוּ גְּלִגּוּלָא דִּילִיה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבְא, בְּתֵר דְּרַעְוָא אֲשַׁתְּכַח צְרִיךְ לְמַפְתַּח מְלִין בְּאֲתַגְלִיָּא, מְאִי אָדָם
דְּבָרָא עֲלֵת הָעֲלוֹת בְּדִיּוֹקְנִיָּה, דְּהָא כְּתִיב דְּלִית בֵּיה דְּמוֹת, אָמַר לִיה, בְּרִי, הָכָא לָא
אָמַר בְּצַלְמֵנוּ, דְּאֵית בֵּיה דִּיּוֹקְנָא, אֶלְא בְּצַלְמוֹ רוּצָה לֹאמַר בְּגוּוֹנָא דְּאֵיהוּ רוּצָה וְאֵינוּ
נְרָאָה, דִּיהָא אֵיהוּ הָכִי, וּכְגוּוֹנָא דְּלִית בֵּיה דִּיּוֹקְנָא, דִּיהָא אֵיהוּ הָכִי, וּכְגוּוֹנָא דְּלִית
כְּדָמוֹן עֲלִיה דִּיהָא אֵיהוּ הָכִי, וּכְגוּוֹנָא דְּאֵיהוּ עֲלֵת הָעֲלוֹת חַד כְּלָא שׁוֹתְפִין וּכְלָא
חֲשָׁבִין, דִּיהָא אֵיהוּ הָכִי, כְּלָא כְּגוּוֹנָא דִּילִיה.

ואית אדם דבריאה ויצירה ועשייה בגוונא אחרא בלבושין וגופא (דלבר) (נ"א בלבר),
הבאעילות הא אתמר דלית ביה בריאה ויצירה ועשייה כלל, אית בריאה דברא הוא
לתתא בדיוקניה, אבל לא דאתברי איהו.

ותא חזי אף על גב דאתמר בספירן בריאה, בלבושא מלבר איהו, ולא איהו מלגאנו,
ובגין דא פתיב (בראשית א כז) ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו הכא רזא אחרא בגופא,
אית ספירן דבריאה ואית ספירן דאעילות, ובגין דא ויברא אלהי"ם את האדם,
דא עמודא דאמצעיתא דאתמר ביה (ישעיה מד יג) כתפארת אדם לשבת בית, בצלמו
שכינתא תתאה, בצלם אלהי"ם שכינתא עלאה, וייצר יהו"ה אלהי"ם את האדם דא
צדיק חי עלמין, יצרו ביצירה עלאה וביצירה תתאה, דאינון "י" מן א, ו' מן וייצר
איהו ו' דאמצעיתא, דאיהו בתרין יודין באת א, ותריין יודיין עליהו אתמר (משלי יד א)
חכמות נשים בנתה ביתה ואינון חכמה קדומה וחכמה תתאה.

ואדם מסטרא דאות ברית " אתיליד מהול, הדא הוא דכתיב (שמות ב ב) ותרא אותו כי
טוב הוא, (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב, דתמן לאו קליפה דערלה כלל, והא דאתמר אדם
הראשון מושך בערלתו הוה, דא אדם דעשייה, ומאי ניהו דא קליפה דאתלבשא ביה (נ"א
דאתלבשת בה) לשלטאה על כלא, הדא הוא דכתיב (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, ובגין
דא אתמר בה (בראשית א כו) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו לאתלבשא בכל דיוקניו וקליפין.

ועוד אתמר בה בשכינתא תתאה, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, דתהא כלילא מפל
ספירן, דכל עשר ספירן יהיבו בה כל חד חולקיה, ומאי חולקיה, אלא כל ספירן
יהיב בה עשור דיליה, דכל ספירן סליק לעשרה, ויהבו ליה כל חד וחד עשור דיליה
אשתארו אינון תשע תשע, וכל חד וחד אשתלים בה לעשרה, ובגין דא מעשרין חד
מעשרה, ובגין דאיהי כלילא מפלהו אתמר בה (ירמיה ב ב) אהבת כלולותיה, כלילא
מכלא, ולבתר דאתפלילת מעלאין אתמר בה (בראשית א כו) ורדו בדגת הים ובעוף
השמים ובהמה ובכל הארץ, אתפלילת בתתאין, ואפילו בכל קליפין דסטרא אחרא
אתלבשת, לקיימא בה ומלכותו בכל משלה, ובכל מה דאתלבשת אתפלילת (נ"א
אתקריאת) בשמיה, הא הכא אדם דעשייה ויצירה.

אדם דבריאה אוקמוהו על תפארת, מאי בצלמו, בצלם, תרין דיוקניו דיליה לעילא,
אלא (ס"א אליו) אינון וא"ו תרין ווי"ן, אינון תרין דיוקניו דא דאיהו אדם דאמצעיתא,
דשכינתא עלאה איהי דמות אדם עלאה דאיהו חכמה עלאה, ושכינתא תתאה דמות
אדם דאיהו עמודא דאמצעיתא.